

Gjennomføring av dommerutdanning og kompetanseheving av jaktprøvedommere i regi av Norske Elghundklubbers Forbund

Formål med veilederen:

- Alle dommere skal få samme utdanning uansett hvilken klubb de tilhører.
- Øke kvaliteten på våre dommere
- Gjøre dommeropplæringen enklere og bedre.
- Dynamisk dokument.

Ønsket resultat:

- Høyest mulig kvalitet på våre jaktprøver
- Best mulig bedømmelse, gjennom
 - Lik gjennomføring av prøven
 - Lik tolkning av reglene

Samme måte å gjennomføre arbeidet etter prøven, inkludert dommermøte

Hjelpemidler

- Jaktprøvere regler for elghund (Løshund / Bandhund)
- Regler for elg sporprøve
- Regler for ferskspor
- Regler for blodspor
- Denne veiledning
- Dommerkort

Målet med jaktprøver:

- Jaktprøver utføres for NKK og etter de til enhver tid gjeldene regler.
- Målsetning er å kunne dokumentere og registrere hundens prestasjoner, for å styrke rasens avlsmål.
- Å bedre materialet for målbarhet i avl og arvbarhet.

Informasjon om jaktprøver:

Jaktprøver for elghund raser sorteres under NKK og kan arrangeres som 1 og 2 dagers samlet eller separat jaktprøve (løs / band hund).

Hver hund prøves over en hel dag. D.v.s hunden skal prøves i minimum 6 timer.

Dommerbehovet er således en dommer pr hund pr dag. Det skal bedømmes en rekke arvbare egenskaper som skal poengsettes. Dette er delvis målbare egenskaper, men også egenskaper som bedømmes ut fra dommers oppfattelse, erfaring og objektive skjønn. Dette krever en dommer med høy integritet og som har god utdanning, etterutdanning og erfaring som basis. NEKF har til sammen 22 lokale elghundklubber som har som sin viktigste arbeidsoppgave å avholde jaktprøver (og utstillinger). Disse klubbene har til sammen 464 (okt -09) autoriserte løshundprøve dommere og 267 (okt -09) autoriserte bandhundprøve dommere. I tillegg er alle disse jaktprøvedommere også autoriserte ferskspordommere og mange av våre jaktprøvedommere er også autorisert blodspordommere som er viktig i forbindelse med godkjenning av ettersøk ekvipasjer.

Norske Elghundklubbers Forbund har i sine jaktprøvere regler nedfelt utdanningsregler (§10/11) for jaktprøvedommere

Utdanningsregler for jaktprøvedommere

Kandidat må være medlem i NKK.

Egnede kandidater anmodes av respektive klubbers styre om å utdanne seg til dommere når nødvendig kvalifikasjoner er til stede. ~~Vedtaket i styret må være enstemmig.~~ Kandidater til jaktprøvedommere må ha god erfaring med den jaktform de skal bedømme. Det må dessuten legges stor vekt på kandidatens personlige egenskaper. Viktig her er vurderingsevnen, pålitelighet og skriftlig og muntlig fremstilling. Kandidater til jaktprøvedommere må selv ha trent og ført egen hund til premie på jaktprøve.

Kandidatene mottar et kort som skal følge ham/henne under hele utdannelsen. Her skal påføres når, hvor og ved hvilke prøver de forskjellige funksjoner er gjennomgått med underskrift fra dommer(e), prøveledere, evt. med stempel.

Elev- og aspirantarbeide kan kun avlegges ved prøver som er oppført på NKK's terminliste. Før aspirantarbeidet avlegges, må forbundenes krav om gjennomført dommerkurs være oppfylt, og elevarbeidet godkjent. Dommerelev skal skrive dommerkritikk på vanlig skjema som leveres til prøveleder før dommermøtet. Eleven skal delta på dommermøtet og begrunne sin kritikk av hunden for prøveleder, NKK's representant og den dommer eleven har fungert under. Denne gjennomgang tas med eleven(e) umiddelbart etter at selve dommermøte er avsluttet. På grunnlag av dette vurderer dommeren om elevarbeidet skal godkjennes.

Når aspirantarbeidet er avlagt, skal dette umiddelbart etter prøven, før dommermøte, leveres inn til prøvens leder i lukket konvolutt.

Arbeidet behandles på dommermøte av de dommere som har hatt med aspiranten ute i marken - hvor også NKKs representant og prøvens leder er til stede. Det blir her avgjort om aspiranten har avlagt et arbeid som kvalifiserer han/henne til dommer. Ved evt. tvil, kan aspirant innkalles og eksamineres i regler og evt. forklare nærmere bedømmelse.

Finner man å kunne innstille aspiranten til autorisasjon, fylles kortet ut med nødvendig data. Kortet sendes deretter til NKK, som avgjør om aspiranten autoriseres, utsteder dommerautorisasjon og registrere den nye dommer i sitt kartotek. Hvis man ikke finner å kunne innstille aspiranten til autorisasjon skal dette påføres kortet. Det skal også påføres om han/hun anbefales å gå opp til ny prøve eller ikke.

Elev- og aspirantarbeid skal gå over 2 år.

Teorikurs

Den teoretiske dommerutdanningen foregår normalt lokalt, eller i samarbeid mellom klubber i naturlig geografisk tilknytting. Teoridelen legges opp som 7 timers teoriundervisning med NKK's regelverk for den gjeldene prøveformen som teoretisk undervisningsgrunnlag. Det legges særlig vekt på dommerverkets etiske innhold og tolking av jaktprøvereglene for den gjeldene prøveformen.

Alle punkter skal gjennomgås, med unntak av delen som inneholder blodspor.

Den brukes kun ved utdanning av blodspordommere, som også skal gjennom de etiske retningslinjene.

- Etiske retningslinjer - Innledning
- Etiske retningslinjer - Forholdet til NKK
- Etiske retningslinjer - Forholdet til arrangør
- Etiske retningslinjer - Forberedelser
- Etiske retningslinjer - Bedømmelsen
- Etiske retningslinjer - Forholdet til prøvedeltaker
- Etiske retningslinjer - Forholdet til NKK representant
- Etiske retningslinjer - Forholdet til andre dommere
- Retningslinjer – Elever og aspiranter

- Prøveterreng
- Forberedelser til prøven
- Gjennomføring av prøven
- Kommunikasjon med fører og styring av prøven
- Avslutning av prøven
- Etske retningslinjer NKK – Konklusjon
- Bruk av prøvereglene
- Utfylling av elektronisk skogsprotokoll

Dommersamlinger

For å opprettholde en jevn og god kvalitet på bedømmelsen avholder de fleste elghundklubbene hvert år dommersamlinger. Det kan også være regionale samlinger hvor flere klubber samarbeider.

Under den teoretiske gjennomgangen gjennomgås eventuelle regelendringer og fortolkninger av regelverket for gjeldene prøveform. Det tas også opp eventuelle hendelser fra sist prøvesesong. Det dømmes gjerne såkalte "papir loser" (tidligere skrevne kritikker, hvor poeng er fjernet), slik at arbeidet med regelverket og skjemautfylling drilles.

Den praktiske delen foregår eventuelt ved at dommerne deles opp i grupper hvor 4-6 dommere dømmer samme hund. I etterkant på dommermøte blir disse bedømmelsene gjennomgått i plenum.

Klubbene har god erfaring med slike dommersamlinger og disse anses som svært viktige for å sikre ensartet og riktig bedømmelse av hver hund.

NEKF jobber også parallelt på et Nordisk nivå for å samkjøre prøveregler. Dette er spesielt viktig med tanke på avl. Dette vil også medføre mye kompetanseheving når man samordner disse regelverkene.

Opprettholdelse av dommerautorisasjon:

Dommere som ikke har dømt i løpet av de siste 3 år vil bli avautorisert. Dette er NKK sitt ansvar.

Dommere som flytter fra Norge, skal være autorisert i det land vedkommende er bosatt. Dommer må selv ta initiativ til å overføre sin autorisasjon.

Re godkjenning:

Vurderes i hvert enkelt tilfelle av NKK.

1. Ethiske retningslinjer – Innledning
 - Etikkk er moralens teori. Etikkk oppstiller normer og vurderinger som skal gjelde for moralsk riktig og korrekt adferd. Vi snakker altså om dommermoral og de moralske prinsipper som ligger til grunn for utøvelse av dommergjerningen
2. Ethiske retningslinjer - Forholdet til NKK
 - Norske prøvedommere er autorisert av Norsk Kennel Klubb etter at deres faglige og personlige kvalifikasjoner og moral er vurdert. Autorisasjonen innebærer at NKK tildeler dommeren et fremtredene tillitsverv. Derfor må det aldri stilles spørsmålstegn ved dommerens moralskeandel i tilknytning til hundesporten. Dette gjelder også forholdet omkring dommerens eget hundehold
3. Ethiske retningslinjer - Forholdet til arrangør
 - Dommeren er prøvearrangørens gjest. Også i de tilfeller der dommeren selv er medlem av arrangerende klubb. Ja også når dommeren selv er en av arrangørene. Innvtasjon til å dømme er derfor en tillitserklæring, som gir ham forpliktelser ovenfor arrangøren.
4. Ethiske retningslinjer – Forberedelser
 - Dommerens forberedelser.
Deltakerne har ved anmeldelse av sin hund forutsatt at dommeren skal yte en så god prestasjon som mulig for ham. Dette innebærer at dommer på alle måter skal være i best mulig form. Det er også et klart krav til dommeren, at denne skal være presentabel.
5. Ethiske retningslinjer – Bedømmelsen
 - Dommeren dømmer utelukkende ut fra det han ser i bedømmelses øyeblikket, uten hensyn til kjennskap til deltaker, eller til hundens tidligere premiering. Denne selvfølghet er imidlertid ikke alltid akseptert av deltaker og eventuelt publikum.
6. Ethiske retningslinjer - Forholdet til prøvedeltaker
 - Opptre på en slik måte at føreren ikke stresses. Dermed vil han også gjøre en bedre jobb, og dommeren får det lettere med å bedømme hunden.
7. Ethiske retningslinjer - Forholdet til NKK representant
 - På hver prøve er det oppnevnt en representant for NKK. Denne har som hovedoppgave så fort som mulig å gjennomgå prøvens papirer og godkjenne prøven. Gerne på stedet. NKK representanten er også høyeste myndighet hva gjelder fortolkning av regler.
8. Ethiske retningslinjer - Forholdet til andre dommere
 - Når dommer starter med hund, må vedkommende passe på at han ikke uttaler seg om noen av de andre hundene, spesielt ikke negativt. Verken ovenfor fungerende dommer eller annen prøvedeltaker. Dommeren skal alltid opptre med absolutt lojalitet mot andre dommere.
9. Retningslinjer – Elever og aspiranter
 - Aspiranten skal selvstendig bedømme hundene. Det må kun være kontakt mellom dommer og aspirant som berører praktisk gjennomføring av prøven. Aspiranten skal selvstendig gjøre ferdig sin kritikk før dommeren offentliggjør sin.
 - Eleven bør poengsette minst 5 'papirøser'
 - De dagene eleven er med på prøve (minst 2) skal han skrive selvstendig kritikk og gjerne samtale så mye som mulig med dommer, uten å forstyrre prøven. Kritikken sammenholdes mot dommers kritikk på dommermøte.
 - Eleven plikter å være med på dommermøte
 - Det er ønskelig at eleven deltar på så mange prøver som mulig.
 - Kandidat bør også delta på mints en elgsporprøve og en fersksporprøve
 - Nyutdannede dommere bør ha en fadder de første årene som dommer.

10. Prøveterreng

- Ha en klar avtale om bruk av prøveterreng
- Sørg for å være best mulig kjent i terrenget
- Skaff til veie kart til disposisjon for hundefører til bruk under prøven.
- Ydmykhet i forhold til allmennheten under prøven.
- Kvalitet på terrenget.
Tommelfingerregel. Om dommer ikke kunne tenke seg å starte med egen hund i terrenget er det heller ikke godt nok for andre.
- Max snødybde i prøveterranget bør ikke overstige hundens bukhøyde. Husk også at det er stor forskjell på løs pudde snø, og tung kram snø. Det må også tas hensyn til skareforhold.
- Temperatur på slippstidspunkt bør ikke overstige -15 grader.
- På samlet prøver, er det prøveledelsen som foretar en totalt vurdering av terrengene. Der må eventuelt hele prøven avlyses om føre forhold ikke er tilfredstillende.

11. Forberedelser til prøven

- Forsøk å planlegge riktig start i terrenget ut fra vindretning og terrengformasjoner.
- Planlegg plassering av hundefører og dommers bil.
- Forsøk å planlegge slik at det er størst mulig sjanse til å finne elg i løpet av prøvedagen. Prøv å unngå at det står elg for nærme slippstedet
- Etter at prøven er startet bestemmer hundefører hvor han vil gå. Overstyr ikke dette uten å bli spurt.
- Forsøk å finne ut om det er planlagt annen aktivitet i terrenget prøvedagen.
- Merk hunden godt. Også med dommers personalia.

12. Gjennomføring av prøven

- Husk gjennomgang med hundefører før prøve starter
- Sjekk stamtavle, idmerking, sporprøvebevis og vaksinasjonsattest.
- Dommer bør tilstrebe at prøvegruppen gjør alt for ikke å forstyrre hunden under prøven. Dette gjelder spesielt ved bilen, bekledding og generell oppførsel i skogen.

13. Kommunikasjon med fører og styring av prøven

- Dommer bør gi et positivt og rettferdig inntrykk på hundeføreren.
- Dommeren bør stanse forsøk fra hundefører på å 'dømme egen hund'
- Dommer bør ikke prate om egne hunder under prøven.
- Hvis fører forstyrre hundens arbeid, bør dommer rettlede på en positiv måte.
- Dommer kan være behjelpelig med å rettlede, dersom fører føler seg usikker

14. Avslutning av prøven

- Dommer bør gi en orientering til hundefører om sin vurdering av hundens prestasjoner når de er ferdige i skogen.
- Dommer bør opplyse om hvilken premiegrad han innstiller til, etter prøven. Det bør imidlertid ikke gjøres før dommer er sikker på hvilken premiegrad han innstiller til. Dommer må også understreke at det er dommermøte og NKK som fastsetter endelig resultat.

15. Etske retningslinjer NKK – Konklusjon

- Opptre korrekt og vis avmålt høflighet så lenge bedømmelsen varer.
- Alle må behandles likt, enten det er nære venner, andre dommere eller nybegynnere.
- Om hundefører ønsker det, er det lov til å være rådgiver.

- Være objektiv og positiv, se det beste i hunden.
- Legge forholdene til rette for best mulig resultat.
- Være i god form, vær presentabel.
- Dommer skal til en hver tid være lojal mot de til en hver tid gjeldene prøveregler.

16. Før prøven (separat)

- Når man får tildelt en hund, skal man snarest og seinst i løpet 3 dager, ta kontakt med hundefører for å avtale tidspunkt for prøven.
- Det er like naturlig å sjekke mail, som å hente posten. D.v.s at det gjøres minst en gang om dagen i prøvesesongen. Om man ikke har anledning til det, så informer prøveleder.
- Tidspunkt for prøve skal umiddelbart rapporteres tilbake til prøveleder.
- Om man ikke finner et passende tidspunkt for begge parter, skal dette også rapporteres tilbake til prøveleder, slik at det er mulig å finne en annen dommer.
- Likeledes skal det rapporteres om man er blitt enige om å utsette bestemmelse av prøvedato.

17. Prøveregler

- Reglene beskriver hvilke egenskaper hos hunden vi ønsker å prøve i det enkelte moment
- I hvert enkelt moment er disse egenskapene detaljert beskrevet
- Hvert moment har en poengskala som hjelper dommeren i å gi hunden riktig poengsum
- I de fleste momentene har dommeren mulighet til å bruke skjønn.
Dersom dommeren velger å bruke skjønn skal han:
 - Beskrive og begrunne sine vurderinger i Skogsprotokollen, i de momentene skjønn er brukt
 - Om nødvendig utdype disse forklaringene og forsvare disse i dommermøtet

18. Utfylling skogsprotokoll (løs og bandhund)

- Husk å dobbeltsjekk at alle felter i hode er fylt ut.
- Hendelsesforløp skrives kort og presist. Ikke ta med unødvendige ting.
- Korrekt føring av hendelsesforløpet.
- Bruk bare en linje selv om det er tillatt med to. Det ser bedre ut på utskrift.
- Les gjennom kritikken etter en dag. Da oppdager man gjerne 'slurvefeil'
- Det er også en fordel å 'bytte' kritikk med en annen dommer, som ser det med andre øyne.
- Det er viktig at vi fyller ut skogsprotokollene mest mulig ensartet fordi protokollen da kan leses direkte inn i prøveprogrammet uten ytterligere bearbeiding av prøveledelsen.
- Bruk "Tab" ved flytting mellom cellene i skogsprotokollen.
- Dato: Fylles ut med den dagen prøva er avviklet (eks. 11.11.06). Ikke skriv punktum etter årstallet. Systemet fyller ut de øvrige cellene i rammen.
- Godkjent sporprøve, dato: Samme som for dato ovenfor.
- Føreforhold: Fylles ut med X.
- Værforhold: Fylles ut med X.
- Elgbestand: Fylles ut med X.
- Slipp: Fylles ut med klokkeslett (eks. 07.30).
- Losdyr: Fylles ut med tall.
- Sum prøvetid: Fylles ut med timer og minutter for effektiv prøvetid.
- Gjennomsnittlig søksturer: Skal ikke fylles ut. Systemet gjør dette automatisk når søksturene registreres i tabellen for søksturer.
- Antall uttak: Fylles ut med tall.
- Avstand til uttaket: Fylles ut med konkret tall, ikke fra – til eller ca. Ved flere uttak er det uttaket som skjedd lengst fra prøvegruppa som skal registreres. Hvis dommer ikke har hørt uttaket og det ved hjelp av sportegn ikke er mulig å fastslå hvor uttak skjedd skal avstanden til uttaket fylles ut med -1

- Første uttak: Fylles ut med klokkeslett (eks. 08.00).
- Uttak 1. søkstur: Fylles ut med X, men bare der hunden har uttak på prøvens 1.søkstur.
- Lostakt: Fylles ut med konkret tall, ikke fra – til eller ca.
- Lostid: Samlet lostid for hele prøva skrives i minutter.
- Lengste los: Lengste sammenhengende stålos skrives i minutter.
- Endelig poengsum: Skal ikke fylles ut. Systemet regner ut dette automatisk når prestasjonspoengene registreres i tabellen.
- Prøven gått i eget terreng: Fylles ut med en bokstav, enten j eller n.
- Prøven slutt: Fylles ut med klokkeslett (eks. 15.15).
- Hunden koblet ved slutt: Fylles ut med en bokstav, enten j eller n.
- Klokken: Fylles ut med klokkeslett (eks. 07.30).
- Hendelsesforløp: Skrives fortløpende ut for hvert klokkeslett. Bruk ikke "Enter", bare "Tab".
- Prestasjonspoeng: Alle cellene skal fylles ut med tall med unntak av moment 1 hvor også k og s er gyldige verdier. De momentene som ikke er prøvd skal registreres med 0. Systemet regner automatisk ut sum prestasjons- poeng.
- Søksturer: Søksturer registreres i minutter. Systemet regner ut gjennomsnittet. Søkstur(er) som vurderes som sterkt avvikende skal ikke registreres i tabellen. Uttak 1. søkstur som er så langt unna at dommer ikke hører det registreres med -1.
- Premiering: Husk å fylle ut både poengsum og premiegrad.
- Underskrifter: Det er tilstrekkelig at underskriftene fylles ut maskinelt

Bruk av prøvereglene løshund.

19. Poengsetting

- 10 Utmerket
- 9 Særdeles godt
- 7-8 Meget godt
- 5-6 Godt
- 3-4 Brukbar
- 2 Måtelig, ikke helt uten verdi
- 1 Dårlig
- 0 Moment ikke prøvd

20. Roller – hundefører – dommer

- Hundefører styrer fram til lostid > 90 min, deretter styrer dommeren.
- Hjelp en uerfaren hundefører slik at han/hun ikke ødelegger for hunden. Lyder, gangfart og lengde på forflytninger.
- Sitt og hør på losen passe langt unna, slik at hundens arbeid ikke forstyrres.

21. Prøvens gang

- 90 – 30 – 30, husk å gi hunden mulighet til å få full lostid, støkk forsiktig.
- Først 90 minutter lostid, så en FORSIKTIG innkalling, for å ikke støkke.
- En kraftig innkalling, kan føre til en for hard støkking.
- Der etter slippes hund på losen igjen, for så å støkke. Husk 30 min los mellom hver støkking.
- 10 p i M-4 krever minst 150 minutter samlet lostid.

22. Bruk av hjelpemidler

- Peiler, mobiltelefon, radio kan brukes fritt, men på hundeførers ansvar.
- Hvis dommeren ønsker å bruke telefon, eller peile hunden, skal dette foregå med hundeførers samtykke.
- Informasjon fra peiling av hunden skal ikke brukes i bedømmelsen.

- Forflytning med bil, så mye hundefører / dommer ønsker.

23. Prøvetid

- Minimum 6 timer.
- Forlengelse av prøvetiden, så lenge det kan gi poeng og er skytelyst. Dommeren vurderer hva som er tilstrekkelig skytelys. Det må tas med i betraktning av man skal komme seg tilbake til bil.
- Husk at bilkjøring med hunden i bilen, føring av hunden i bånd, ikke skal telle med i prøvetiden.

24. M1 - Søk

- Vi ønsker å måle hundens søk.
- Med søk menes hundens frie søk, uten hjelp fra spor eller overvær.
- Vi ønsker å vite noe om:
 - Tempo i søket.
 - Søkturens lengde.
 - Søkets mønster (omfang av søksturen).
 - Avstand til prøvegruppen.
- Dette er vanskelig uten hjelpemidler.
 - Her er dommerens erfaring og forståelse av situasjonen den dagen viktig.
 - Husk at tvil skal komme hunden til gode.
 - Dommerens kunnskaper om terrenget er svært viktig for en god bedømmelse.
- Søksturene **skal** noteres i tabellen på Skogsprotokollen, ikke i teksten.
- Vær bevisst på å forstå hva som er en søkstur.
- Vi bør se flere søksturer for å kunne bedømme søket.
- For å bruke de beste karakterene i skalaen bør vi ha sett flere søksturer.
- Hund som finner elg på 1. søkstur skal ha K, 7 p eller bedre.
- Hund som finner elg på 1. søkstur, utenfor hørehold, skal ha 7 p.
- Det skal legges stor vekt på å få prøvd søket på nytt når hund finner elg på 1. søkstur.
- Søk innenfor poengskalaen på 30 min. skal ikke vurderes som sterkt avvikende søkstur.
- Sterkt avvikende søkstur bør være minst 100% avvik fra gjennomsnittet av de andre øksturene.
- Søksturen som fører til uttak skal telle med, men...
 - Dersom denne avviker fra de andre turene må dommeren bruke sitt skjønn eller bestemmelsen om avvikende søksturer.
- Man må også ta med i vurdering at mange hunder trenger litt tid om morgenen når de blir sluppet løs, før de begynner og jakte.

25. M2 - Evnen til å finne elg

- Hunden bruker sin luktesans, sin hørsel og sitt syn for å finne elg.
- Her ønsker vi å bedømme:
 - hundens evne til å finne elg.
 - Hundens evne til å bruke og til å kombinere disse sansene.
- Bedømmelsen av momentet er subjektiv og dommerens erfaring er viktig for å kunne gi riktig poengsum.
- Avstanden til uttaket teller i poengsettingen.
- Husk å vurdere vindretning sammen med sporarbeid.
- Kunnskap om terrenget vil være avgjørende for en god bedømmelse.
- Dersom uttaket kommer på en av de første søksturene og uttaket skjer nærme prøvegruppen, gjerne under 300 m skal en være forsiktig med å dra fram de høyeste poengene.

26. M3 - Evne til å stille elg i uttaket

- Med evne til å stille elg i uttaket menes hundens evne til å få elgen til å bli stående i uttaksområdet eller i dets umiddelbare nærhet.
- Med uttaksområdet menes der hunden først begynner å lose.
- Dommeren vurderer basert på sitt skjønn og sin erfaring hvor stort uttaksområdet er.
- Ved uttak på en hogstflate eller myr, vil et naturlig uttaksområde omfatte randsonen rundt.

27. M4 - Losarbeidets kvalitet

- Med losarbeidet menes den andelen av elgarbeidet vi hører stålos. Jo lengre losarbeid og stålos, jo større er muligheten til å lykkes i praktisk jakt.
- Etter 90 min. full lostid skal dommer forsøke å få elgkontakt **under normale forhold**, deretter prøves forsiktig innkalling på passe avstand.
 - På skarpt føre / skare er det ikke nødvendig å gå helt innpå losen. Dette vil kunne ødelegge hundens arbeid.
- Etter innkalling skal losen støkkes **forsiktig**, de to påfølgende støkninger skal foretas etter 30 minutters lostid(er).
- I dette momentet godskrives lostid som 90 + 30 + 30 minutter.
- Dersom første eller andre støkking blir for hard, får ikke hunden en reell mulighet til å stille elgen på nytt.
 - Dette kan skje gjennom at forsøket på innkalling er for kraftig, eller at dommer støkker for hardt.
 - Dersom dette inntreffer må dommeren bruke sitt skjønn for å dømme riktig.

28. M5 – Påhengelighet

- Vi ønsker å måle hundens vilje til å forfølge støkket elg og oppnå ny los, på samme dyregruppe.
- Påhengelighet vurderes etter hvor lang tid det tar før hunden er tilbake eller hvor langt den var villig til å følge etter elgen(e).
- Påhengelighet måles i tid før hunden er tilbake, eller hvor langt den fulgte etter dyrene, turen tilbake teller ikke på antall km.
- Man bør også ta med i vurdering at det er sjelden en elg springer i en rett linje over lange avstander, nå man anslår lenge i meter.

29. M6 - Oppførsel når losen løsner og evne til å stille støkket elg

- Hund skal følge taus etter dyregruppen.
- Vi ønsker gjentak raskest mulig.
- Vi ønsker flere gjentak for at jegeren skal få flere sjanser.
- Vi ønsker lengst mulig lostid.
- Raskt gjenntak er skille mellom 8 og 9 poeng. Raskt gjenntak varierer selvsagt fra terreng til terreng, men som en tommelfinger regel, kan man regne 10 minutter, eller ca 2 km forflytning.

30. Losmålets hørbarhet – M7

- Vi ønsker hunder med et godt losmål, som høres langt.
- Vi ønsker at hunden bruker sitt lungevolum for å høres godt.
- Husk at avstanden vi kan høre losen kan variere MYE med vær og føre.
 - Snø på trærne

- Topografi
- Regn, vind

31. M8 - Bruken av målet

- Her ønsker vi å måle lostakt / antall bjeff pr. minutt og kvalitet på losføringen.
 - Opphold i losen, skal ikke trekke ned på måling av lostakten.
- Vi ønsker en jevn, taktfast losføring, med færrest mulig opphold for å gi hundeføreren en best mulig sjanse til å stille inn på losen.

32. M9 - Samarbeid

- Med samarbeid mener vi at hunden viser at den jakter sammen med hundefører.
- Vi vurderer:
 - hundens evne og vilje til å ta kontakt i søk.
 - hundens vilje til å komme tilbake etter å ha vist påhengelighet.
- Hunder som avbryter elgarbeidet for tidlig, straffes for dette med lavere poeng i momentet.
- Hunder som kalles av los, når prøven avsluttes, gis samme poeng, som om de står i los når prøven avsluttes.

33. M10 - Lydighet

- Vi ønsker å måle hundens vilje til å følge kommandoer fra fører.
- På en jaktprøve er slike kommandoer typisk.
 - Innkalling fra søk.
Dette bør forsøkes, når hunden er på vei ut igjen etter første søkstur, for å unngå å støkke en eventuell elg i nærheten.
 - Innkalling fra los
- Hund som ikke er med hjem fra skogen etter støkking skal bedømmes som om den står i los når prøven avsluttes hvis ikke annet er beviselig.
- Hund som avbryter losarbeidet og har 2 eller flere kontakter med prøvegruppen skal også trekkes i moment 4.

Bruk av prøvereglene bandhund.

34. Poengsetting

- 10 Helt fullkomment
- 9 Særdeles godt
- 8 Meget godt
- 7 Godt
- 6-5 Brukbart
- 4-3 Måtelig, ikke helt uten verdi
- 2-1 Dårlig, helt verdiløst
- 0 Hunden ikke prøvd i momentet.

35. Poengskjema

Prestasjonsmoment	poeng	v. tall
• 1. Oppførsel ved søk etter elg	0 - 10	1
• 2. Evnen til å finne elg	0 - 10	3
• 3. Oppførsel når den stiller innpå elg	0 - 10	3
• 4. Oppførsel framfor / ved syn av elg	0 - 10	2
• 5. Sporing	0 - 10	1
• Sum max. prestasjonspoeng = 100		

36. Roller – hundefører – dommer

- Hjelp en uerfaren hundefører slik at han/hun ikke ødelegger for hunden.
- Lyder, gangfart, hensyn til vind, vær og terreng.

37. Prøvens gang

- Bandhunden skal føres i sele eller halsbånd på normal måte (pigghalsbånd o.l. ikke tillatt).
- På en effektiv måte skal hunden lokalisere elgen i terrenget og føre jegeren fram til denne. Hunden skal tydelig vise at den arbeider for å finne elg.
- Den skal være taus, halsing tillates ikke under normale forhold.
- Den skal ikke dra så hardt i bandet at den peser eller hoster. Totalt sett skal den ta seg fram i terrenget på en stillferdig måte.
- Den bør som regel ikke følge ferske elgspor slavisk, men arbeide med høyt hode for om mulig å få overvær av elgen. Den skal kunne benytte vær og terreng fornuftig for derved å kunne utnytte lukt, syn og hørsel.
- Blir hunden i tvil om hvor den har elgen skal det være tillatt for fører å lede den tilbake i vinden for ikke å værstøkke før man går fram på nytt.
- Hunden skal markere tydelig når elgen er i nærheten. Det er ingen feil om den går forbi elg når den har direkte vær av annen elg.
- Prøven kan også avholdes på snødekt mark, men da må godkjent sporprøvebevis fremlegges før prøvestart, og denne poengsum benyttes i moment 5- sporing.

38. Prøvetid

- Effektiv prøvetid skal være minimum 6 timer.
- Forlengelse av prøvetiden kan skje i de tilfeller der hunden er i "elgarbeid" og ligger an til premiering eller forhøyelse av premiegrad.
- Prøven avsluttes uansett når det påbegynte elgarbeidet, utover 6 timer, er avsluttet.
- Max effektiv prøvetid er 7 timer. Kaffepause kan medregnes som effektiv prøvetid hvis hunden under denne registrerer elg eller adferd etter elg.

39. M1 – Oppførsel ved søk etter elg

- Hunden skal være utholdende og tydelig vise at den arbeider bevisst for å finne elg under hele prøvetiden.
- Den skal kunne benytte vind og terreng fornuftig. Det er en stor fordel om hunden trekker opp på forhøyninger i terrenget, for derved å utnytte lukt, syn og hørsel.
- Det er feil om hunden trekker for hardt i bandet eller vimser fra side til side.

40. M2 - Evnen til å finne elg

- Når hunden har funnet fersk adferd etter elg, skal den utnytte terreng og vind fornuftig.
- Hunden bør i rett tid forlate sporet og gå på overvær for derved å kontrollere det hele på en mer effektiv måte.

- Blir hunden i tvil om hvor den har elgen, skal det være tillatt for fører å lede hunden tilbake i vinden for ikke å værstøkke før man går fram på nytt.
- Momentet skal ikke bedømmes før vi har funnet fram til elg.
- For å gå høyere enn 6 i dette moment, så må dommer være sikker på at elgen var der.
- Dommer må i dette moment ta hensyn til vær og terreng ved vurdering av hundens prestasjoner.
- Hunden skal primært finne elg på overværsarbeid. Under vanskelige værforhold kan det også godtas at hunden finner elg ved hjelp av syn og hørsel.
- Det skal nevnes i kritikken ca. avstand på overværsarbeidet.

41. M3 – Oppførsel når den stiller innpå elg

- På en meget stillferdig og bestemt måte skal hunden lede prøvegruppen fram, og tydelig markere hvor elgen står.
- Det skal bedømmes strengt om hundens oppførsel fører til at elgen støkkes.
- Dommer må være sikker på at det er elg hunden har arbeidet med.
- Er hunden bedømt i moment 2 skal den som regel også bedømmes i moment 3 og 4, men det er ikke sikkert den er fullprøvd, husk å få med dette i konklusjonen

42. M4 – Oppførsel fremfor/ved synet av elg.

- Når hunden får se / lokalisert elg, skal den forholde seg taus og rolig. For at hunden skal oppnå topp poeng i momentet må den være like rolig når dyr går ut (støkkes).
- Dommeren må forvise seg om at det er elg hunden har arbeidet med.
- For å gi 10 – 9 poeng må dommer være sikker på at hunden har sett elgen.
- Hunden kan tildeles 1. pr selv om ikke hunden har sett elgen. Men dommer må se elgen.
- Det er feil om hunden hele tiden trekker i bandet eller rykker (vanskeliggjør skudd). Moderat piping kan tolereres kun etter at elgen har gått ut.
- Momentet kan ikke bedømmes på tilfeldig sett elg, (elg som prøvegruppa får se uten at hunden er i elgarbeid).
- Det er tillatt å berøre hunden under prøving foran elg, men den skal også prøves selvstendig for å oppnå topp poeng (10-9).
- Fører har ikke adgang til å løfte hunden for at den skal få se elgen.

43. M5 – Sporing

- Hunden skal spore i 30 min sammenhengende på samme dyr / gruppe. Den må ikke trekke i bandet på en slik måte at et stillferdig samspill mellom hund og fører uteblir. Den bør som regel ikke følge ferske elgspor slavisk, men arbeide med høyt hevet hode for om mulig å få overvær av elgen. Terreng, vindforhold, føreforhold samt sporenes alder må her vurderes.
- Ønsker hundefører å avlegge sporprøvebevis under prøven så må en huske at sporet skal være minst en time gammelt (husk på reglene for NKKs fersksporprøve) Hvis vindforholdene (vind i ryggen) og sporenes alder er vanskelig kan det aksepteres slavisk sporing. Med slavisk sporing menes: Hund som sporer med lavt hode under vanlige gode værforhold.

Bruk av prøvereglene elg sporprøve.

44. Poengsetting

- 9 -10 Utmerket
- 7- 8 Meget godt
- 5 - 6 Godt

- 3 - 4 Brukbar
- 0 - 2 Dårlig

45. Prøvens gang

- Prøve skal gjennomføres med sporline som er minst 8m eller lengre.
- Avstand mellom fører og hund skal som regel ikke være mindre enn 5m. I vanskelig terreng kan det aksepteres at linen i kortere perioder slippes, eller at avstand mellom fører og hunder kortes inn.
- Hund skal føres i vanlig sele eller halsband. Strupehalsband eller pigghalsband er ikke tillatt.
- Hundefører har ikke lov til å styre hunden.
- Prøve kan gjennomføres med inntil 10 cm snø.

46. Prøvetid

- Minst 90 minutter etter at sporing er startet, og så lenge at dommer med sikkerhet har forvisset seg om hundens evne til å spore elg.

47. M1 – Oppførsel i sporlinen

- Hund skal arbeide rolig og stille ved sporing, og skal være lett å følge i linen.

48. M2 – Evne til å spore

- Hunden skal vise interesse, vilje og evne til å følge spor som vitrer av elg så lenge fører vil.
- Hunden skal ikke la seg distrahere av annet vilt eller tamdyr.
- Hund skal ikke forlate de opprinnelige sporet for å ta et kryssene spor. Kortere avvik kan tolereres.
- Dommer bør ikke godkjenne hund dersom den, til tross for at den føres tilbake fra et kryssende spor, vegrer seg fra å spore videre på det opprinnelige sporet.
- Hunden skal bruke alle sine sanser for å lokalisere elg.
- Får hund vitring av elg som står ved siden av sporet og markere dette, er det til hundens fordel.
- Tar hunden et kort stopp i sporingsarbeidet på opphøyninger i terrenget for å lytte, prøve vinden, eller markere det sted hvor elgen antas å befinne seg, er dette til hundens fordel.
- Det skal spores i minst 30 min. Deretter minst 30 min. pause. Så min 30 minutters sporing på det opprinnelige sporet. Det skal spores helt til dommer har forvisset seg om hundens evne til å spore.
- Hund skal ikke ha vitring fra spor under pausen. Avstand til spor bør derfor være minst 100 m.
- Sporig skal aldri avsluttes på sti eller vei, men forstette et godt stykke videre.

49. M3 – Arbeidstempo

- Hund skal arbeide i et rolig tempo og på en måte som gjør at den kan fungere effektivt i en praktisk ettersøksituasjon.
- Den skal ikke arbeide i så stor fart at den åpenbart sliter seg ut unødvendig raskt.
- Den skal ikke ha så lav fart at det tar unødvendig lang tid, eller at den til stadighet må oppmuntres til å fortsette sporingen.

50. M4 – Selvstendighet

- Hunden skal vise evne til selvstendig å følge sporet, samt utrede eventuelle tap.

- Den skal arbeide på egen hånd uten at den styres med linen.

Bruk av prøvereglene fersk sporprøve.

51. Poengsetting

- 9 -10 Særdeles godt arbeid.
- 8 Meget godt arbeid
- 7 Godt arbeid
- 6-5 Brukbart arbeid
- 4-3 Måtelig arbeid , ikke helt uten verdi
- 2-0 Dårlig arbeid, helt verdiløst.

52. Roller – hundefører – dommer

- Hundefører skal gå prøven med hund, helt på egen hånd.
Dommer følger etter og observerer resultatet.

53. Prøvens gang

- Hund skal spore minst en halv time sammenhengene på spor etter hjortevilt.
- Prøve skal gjennomføres på bar mark.
- Spor skal minst være en time gammelt.
- Hund skal føres i en minst 5 meter lang line.
- Hunden skal spore i et tempo som er akseptabelt for en tenkt medfølgende skytter.
- Tap skal klart markeres og ytredes.
- Hundefører kan hjelpe hund tilbake på sport, om han ser at den har tap, eller forfølger et ferskere spor.
- Sporing skal under enhver omstendighet fortsette på det opprinnelige dyret.

54. Bedømming og godkjenning

Dommer skal vurdere hundens:

- Vilje og evne til å ta sporet og følge dette.
- Tempo og arbeidsmåte på sporet.
- Vilje til å arbeide ved tap av sporet.
- Arbeidsmåte ved tap av sporet.
- Interesse for annet vilt og tamdyr.
- Helhetsinntrykk.

55. Diskvalifiserende feil

- Ved diskvalifiserende feil avbrytes prøve umiddelbart.
- Diskvalifiserende feil er:
 - Manglende vilje og evne til å ta og følge sporet.
 - Hissig og/eller vimsete arbeide.
 - Halsing, høylydt piping, eller støyende fremferd av hund og/eller fører.
 - Manglende evne til å utrede tap.
 - Uakseptabelt høyt tempo.

- Hund som ikke fører har kontroll over.
- Førers manglende forståelse av hundens arbeid.
- Dommer konstaterer at hund/fører ikke vet hvor sporet går.

Bruk av prøvereglene blodsporprøve

56. Premiegrad

- 1. premie når hunden har utført et meget godt sporarbeid med bare små feil.
- 2. premie når hunden har utført et godt sporarbeid uten betydelig feil.
- 3. premie når hunden har utført et brukbart sporarbeid uten betydelige feil.
- 0. premie når hunden ikke har fylt foranstående krav.
- HP Hederspremie kan tildeles når hunden har utført et utmerket sporarbeid, og ellers er tildelt 1. premie.

57. Roller – hundefører – dommer

- Hundefører skal gå prøven med hund, helt på egen hånd.
Dommer følger etter og observerer resultatet.

58. Prøvens gang

- Det skal finnes blod på skadested. Hundefører kan selv undersøke sporstart.
- Fluktretning skal være kjent.
- Sporet skal være ca 600 m langt, og legges med ca 0,3 l blod, jevnt fordelt over hele sporet.
- Sporet legges med naturlig forløp i terrenget, slik at det danner vinkler (brudd i fluktretningen).
- Sporstart, sårleie og sporslutt markeres med oppspark og ekstra blod.
- To steder i sporet opphører blodingen over ca 10 meter. Minst en av disse skal være i tilknytning til en vinkel, der blodoppholdet skjer i brutt fluktretning.
- Et sted i sporet sparkes marken opp for å markere sårleie. Dette må være i forbindelse med en vinkel.
- Sporslutt skal markeres med en del av et hjortevilt, og merkes med samme blod er som brukt i sporet.
- Utlagt blodspor skal være minst 12 timer gammelt, og lagt ut dagen/kvelden før.
- Ingen merking av sporet til støtte for hundefører må forekomme.
- Spor skal ikke legges på snødekt mark.

59. Bedømming og godkjenning

Dommer skal vurdere hundens:

- Vilje og evne til å ta sporet og følge dette.
- Tempo og arbeidsmåte på sporet.
- Vilje til å arbeide ved tap av sporet.
- Arbeidsmåte ved tap av sporet.
- Interesse for annet vilt og tamdyr.
- Helhetsinntrykk.

60. Diskvalifiserende feil

- Manglende vilje og evne til å ta og følge sporet.

- Hissig og/eller vimsete arbeide.
- Halsing, høylydt piping, eller støyende fremferd av hund og/eller fører.
- Manglende evne til å utrede tap.
- Uakseptabelt høyt tempo.
- Hund som ikke fører har kontroll over.
- Førers manglende forståelse av hundens arbeid.
- Dommer konstaterer at hund/fører ikke vet hvor sporet går.

Etter prøven

61. Etter prøven

- Er hunden i skogen? (løshund).
 - Hundefører bør tilbys hjelp med å finne igjen hunden, dersom denne ikke er koblet ved prøvetidens slutt.
- Innstilling til premiering.
 - Dersom dommeren velger å gå ut med sin innstilling, understrek at det er dommermøtet/NKK som avgjør.
- Bruk av dommerkolleger / prøveleder.
 - Diskuter gjerne bedømmelsen med prøveleder eller en dommerkollega basert på et velskrevet hendelsesforløp og korrekt.
- Forberedelser til dommermøtet.
 - Skogsprotokoll fra separatprøver skal sendes inn til prøveleder senest en uke etter at prøven er gjennomført. Helst så raskt som mulig.

62. Før dommermøtet

- En gjennomgang av skogsprotokollene, med henblikk på god norsk i hendelsesforløpet og klare beskrivelser før dommermøtet, gir bedre kvalitet og et mer effektivt dommermøte.
- Er alle skogsprotokoller sendt inn ?
- Skogsprotokollen skal fylles ut med poeng selv om prøven er avbrutt.
- Innkallingen til møtet bør være skriftlig eller på mail, gjerne med en påminnelse på SMS.
- Dommer som har vært i skogen og dømt hunder, skal møte for å redegjøre for eget dommerarbeid og kunne delta aktivt i resten av møtet.

63. Dommermøtet

- Dommermøtet bør vise skogsprotokollene på lerret ved hjelp av prosjektør for felles gjennomgang på møtet.
- Et dommermøte bør ha en sekretær som fortløpende gjør de endringer i skogsprotokollen dommermøtet blir enige om.
- Klubben bør føre oversikt over frammøte.